Redacţiunea Administraţiunea şi Tipografia:
BRAŞOVU, piaţa mare Nr. 22
Scrisori nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ!
Birourile de anunciuri:
Braşovŭ, piaţa mare Nr. 22
Inserate mai primescŭ în Viena Rudolf Mosse Haasenstein & Volger (Otto Maas), Henric Schalek, Alois Herndl M. Dukes, A. Oppelik, J. Dannebery; în Budapesta: A. V. Goldberger Anton Mezei Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Preţulŭ insertiunilorŭ; o seriă garmondŭ pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULU LIV.

„Gazeta" ese în fiă-care di
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe unŭ anŭ 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., Pe trei lunĭ 3 fl.
Pentru România şi străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 franci, pe şése lunĭ 20 franci, pe trei lunĭ 10 franci.
Se prenumeră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectori.
Abonamentulŭ pentru Braşovŭ:
la administratiune, piaţa mare Nr. 22, etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe şese lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl. pe şése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ.
Atâtŭ abonamentele câtŭ şi insertiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 250. Braşovŭ, Lunĭ, Marţĭ, 12 (24) Noemvre. 1891.

Braşovŭ, 11 Noemvre st. v.

Cu tóte că la congresulŭ de pace din Roma au luatŭ parte unŭ numĕrŭ mare de deputaţĭ şi senatorĭ românĭ, foile de dincolo au raportatŭ fórte puţinŭ şi necomplectŭ asupra şedinţelorŭ acelui congresŭ.

Ne surprinde cu atâtŭ mai multŭ acésta, cu câtŭ scimŭ, că în conferenţa interparlamentară de pace s'au discutatŭ de astă-dată nisce cestiunĭ de cea mai mare importanţă, mai alesŭ în ce privesce popórele micĭ şi causa libertăţii naţionalităţilorŭ diferite din statele poliglote.

Scimŭ, că între altele s'a cerutŭ, ca congresulŭ de pace sĕ enuncie, că şi micele naţiunĭ şi state, ca România, Belgia, Elveţia, Sêrbia etc., sĕ fiă admise la conferenţele marelorŭ puterĭ şi că acésta propunere s'a şi primitŭ.

A mai făcutŭ şi deputatulŭ radicalŭ Imbriani o propunere cerêndŭ dela congresŭ, ca sĕ enuncie, că naţiunile au dreptulŭ de a hotărî însĕşi despre sórtea lorŭ şi de a forma unităţi naţionale. Dér acéstă propunere, precum scimŭ, nu s'a admisŭ la discusiune. Din causa acésta s'a născutŭ unŭ conflictŭ vehementŭ între Imbriani şi preşedintele Biancheri. „Multora", ḑişe Imbriani, „le este numai de aceea, ca sĕ-şĭ păstreze prada, ce o au; suntŭ iubitorĭ de pace numai de frică, că-şĭ vorŭ pierde avantagiulŭ. Preşedintele se află sub influinţa lorŭ, carĭ cu buzele ḑicŭ că iubescŭ, ér in inimă nutrescŭ ură şi învidiă". Imbriani mai împută preşedintelui şi soţilorŭ sĕi de principii (Nemţĭ şi Ungurĭ), că n'ar fi trimişii naţiunilorŭ, ci numai ai guvernelorŭ şi că arŭ voi sĕ întroducă numai oligarchii nedrepte etc.

Mai norocosŭ decâtŭ radicalulŭ Imbriani, a căruia propunere nicĭ nu s'a admisŭ la desbatere, a fostŭ deputatulŭ românŭ Fleva, care a făcutŭ o propunere practică de pace, de-o mare importanţă actuală, pornindŭ din convingerea, că décă diferitele guverne nu vorŭ respecta interesele diferitelorŭ naţiunĭ, conferenţa de pace ar deveni superfluă şi fără de nicĭ unŭ folosŭ.

Propunerea, ce a făcut'o d-lŭ Fleva înaintea congresului este următórea:

„Congresulŭ crede, că în sta-
„tele compuse din diferite naţio-
„nalităţĭ, guvernele vorŭ contribui
„a asigura pacea şi, ca în Elveţia,
„ele vorŭ respecta caracterulŭ et-
„nograficŭ şi desvoltarea acestorŭ
„naţionalităţĭ pe basa de legĭ, de
„libertate şi de justiţiă".

Congresulŭ după o lungă desbatere a primitŭ acéstă propunere, convinsŭ fiindŭ, că singurulŭ mijlocŭ practicŭ de a se susţiné pacea între statele poliglote este respectarea drepturilorŭ şi a desvoltărei naţionale a diferitelorŭ popóre.

D-lŭ deputatŭ Fleva a binemeritatŭ prin acéstă propunere pentru causa dréptă a popórelorŭ asuprite din statele poliglote, între carĭ se numĕră şi statulŭ nostru, şi astfelŭ a adusŭ unŭ mare folosŭ şi causei poporului românŭ de dincóce de Carpaţĭ, pentru care îi datorimŭ recunoscinţă.

Rĕmâne acum, ca aceia, carĭ conducŭ astăḑĭ destinele statelorŭ poliglote, sĕ înţelégă şi sĕ ţină sémă de vocea timpului, ce a rĕsunatŭ pe capitoliulŭ dela Roma din sinulŭ ilustrei întrunirĭ a representanţilorŭ tuturorŭ parlamentelorŭ din lume şi care este vocea păcii, a culturei şi a civilisaţiunei adevĕrate.

CRONICA POLITICĂ.

— 11 (23) Novembre.

— Faţă cu viitórele alegerĭ de deputaţĭ dietalĭ, partida „independentă şi dela 48" a hotărîtŭ sĕ abserve faţă cu partida „naţională" a lui Apponyi următórea atitudine:

1) In acele cercurĭ electorale, unde „independenţii" suntŭ în minoritate şi unde lupta decurge între unŭ candidatŭ alŭ oposiţiei moderate de-o parte, şi între unŭ candidatŭ guvernamentalŭ orĭ anti-semitŭ de altă parte, „independenţii" vorŭ avé a se alătura la oposiţia moderată, dér se vorŭ alătura ca partidă separată şi numai pentru ocasia alegerilorŭ. 2) In casurile, unde nu se póte înainte constata, care partidă are majoritatea: cea estremă orĭ cea moderată, bărbaţii de încredere ai ambelorŭ partide vorŭ lua în considerare împrejurarea, pe a căreia parte suntŭ mai marĭ şanse de reuşită. 3) Unde lupta decurge numai între unŭ candidatŭ alŭ „independenţilorŭ" şi altulŭ alŭ „moderaţilorŭ", „independendţii" vorŭ avé sĕ susţină lupta cu tótă bărbăţia. 4) In casurĭ de totŭ dubie şi delicate, comitetulŭ esecutivŭ alŭ partidei „independente şi dela 48" este gata a intra în înţelegere cu comitetulŭ esecutivŭ alŭ oposiţiei moderate. 5) Pactărĭ privitóre la comitate întregĭ, orĭ chiar şi numai la cercurĭ singuratice, prin carĭ se atacă drepturile alegĕtorilorŭ din partea comitetului esecutivŭ alŭ partidei „independente şi dela 48", nu vorŭ fi aprobate.

— Ḑiarulŭ „Vaterland" din Viena publică o **pastorală a episcopilorŭ din Austria**. Cea mai însemnată din acéstă pastorală este partea, în care se tractéză cestiunea scólelorŭ şi în care se protestéză în contra luărei şcólelorŭ de sub conducerea bisericei catolice. Pastorala conjură pe credincioşii catolicĭ sĕ cetéscă numai ḑiare redigiate în spiritŭ catolicŭ, ér la fine vorbesce despre restabilirea puterei lumescĭ a Papei, „cerênd şi pretinḑêndŭ deplina şi adevĕrata independenţă a supremului păstorŭ alŭ bisericei de orĭ ce altă putere luméscă." Din partea inimicilorŭ autonomiei şcolare şi bisericescĭ, între carĭ şoviniştii ungurĭ ocupă primulŭ locŭ, pastorala acésta a episcopilorŭ austriacĭ este întimpinată cu rĕutate.

— O telegramă din Constantinopolŭ denégă orĭ ce caracterŭ politicŭ deosebitŭ împrejurărei, că **Sultanulŭ** printr'o deputaţiune deosebită a salutatŭ sosirea **Ţarului Rusiei în Livadia**. Deputaţiunea n'a fostŭ condusă de marele vizirŭ, după cum se ḑicea, ci de paşa Fuad adjutantulŭ sultanului. Atâtŭ trimiterea însa-şĭ a deputaţiunei, câtŭ şi primirea în audienţă la sultanulŭ a marelui vizirŭ şi a ministrului turcescŭ, ce s'a întêmplatŭ înainte de plecarea deputaţiunei, a datŭ nascere la presupunerea, că sultanulŭ a voitŭ prin acésta sĕ dea espresiune sentimentelorŭ sale de prieteniă faţă cu Rusia. Tóte acestea însĕ s'au făcutŭ, după telegrama de mai susŭ nu din consideraţiunĭ de prieteniă turco-ruse, ci numai pentru a corĕspunde unui obiceiu tradiţionalŭ alŭ curţii turcescĭ. Politica sultanului este o politică de neutralitate, elŭ nu póte face politică ruséscă, deórece scopulŭ lui este de-a trăi în amiciţiă cu tóte puterile.

— Presenţa ministrului rusŭ de esterne **Giers la Parisŭ** este considerată acolo ca unŭ actŭ de curtuaşiă, care avêndu-se în vedere apropiarea dintre Francia şi Rusia, nu póte fi nicĭ decum surprinḑĕtóre. La cartierulŭ sĕu dela ambasada rusésca din Parisŭ, ministrulŭ preşedinte Freycinet şi ministrulŭ de esterne Ribot i-au re'ntorsŭ visita lui Giers, petrecêndŭ împreună mai multe óre, ér ceilalţĭ miniştri i-au lăsatŭ cărţĭ de visită. La prânḑulŭ ce l'a datŭ ministrulŭ de esterne Ribot în onórea lui Giers, a luatŭ parte şi ministrulŭ-preşedinte Freycinet. Dela Parisŭ, d-lŭ Giersŭ avea sĕ mérgă la Berlinŭ unde a fostŭ aşteptatŭ pe ḑiua de adĭ. Pentru împĕratulŭ Vilhelm a proiectatŭ sĕ învite pe Giers la masa sa.

FOILETONUL „GAZ. TRANS."

(8)

Cerşitórea dela Ponts des Arts.

Novelă de Vilhelm Hauff; trad. de *Cornel Scurtu.*

15.

„Rudele mele?", ḑise ea cu lacrimile în ochĭ. „Ah, tocmai acésta e nenorocirea, că n'am. Ce fericiţĭ suntŭ aceia, carĭ potŭ sĕ se mândréscă cu multe némurĭ şi carĭ prin legăturĭ de rudeniă suntŭ legaţĭ de ómenii bunĭ; ce plăcute suntŭ cuvintele „unchiu", „mătuşă"; ele suntŭ alŭ doilea tată, o a doua mamă, şi ce farmecŭ zace în numele de „frate"! In adevĕrŭ, décă aşĭ fi fostŭ capabilă, sĕ invidiezŭ pe cineva, aşĭ fi invidiatŭ pe cutare séu cutare fată, care ar fi avutŭ unŭ frate, în care îşĭ află pe amiculŭ şi protectorulŭ sĕu celŭ mai intimŭ naturalŭ şi sincerŭ."

Fröben umbla timidŭ încóce şi încolo; aicĭ, fără voinţa lui, atinsese o córdă a inimei Iosefei, care rĕsuna durerosŭ; îi stĕteau înainte nisce conclusiunĭ, carĭ îlŭ umpleau de temere. Elŭ tăcŭ, ér ea, ştergênduşĭ lacrimile, continuă:

— „Sórtea m'a cercatŭ de multe-orĭ în modŭ fórte ciudatŭ. Eramŭ uniculŭ la părinţĭ şi am fostŭ lipsitŭ de marea binefacere, de a avé surorĭ; locuiamŭ între ómenĭ străinĭ şi astfelŭ n'aveamŭ nicĭ o rudeniă. Tatălŭ meu se părea, că nu prea stă în bune relaţiunĭ cu ai sĕi din Elveţia, căcĭ mama mea îmĭ povestia adese-orĭ că suntŭ supĕraţĭ pe elŭ, pentru-că s'a căsĕtoritŭ şi n'a luatŭ o fată bogată din Elveţia, pe care voiră sĕ i-o dea. Şi pe tatălŭ meu l'am vĕḑutŭ fórte rarŭ; era în armată, şi d-ta scii, ce neliniştite vremurĭ erau sub împĕratulŭ Napoleonŭ. Astfelŭ nu-mĭ rĕmase altŭ-cineva, decâtŭ mama mea; şi în adevĕrŭ, ea suplinia orĭ ce rudă. Când murì ea, firesce, că rĕmasemŭ singură în lumea mare, căcĭ între milionele de ómenĭ, nu era nimenĭ, la care sĕ mĕ fi dusŭ şi sĕ-i fi putută ḑice; au muritŭ aceia, carĭ m'au nutritŭ şi ocrotitŭ, fiţĭ voi acum părinţii mei!"

— „Şi mama d-tale aşa-déră nu se numia Tortosi?" întrebà Fröben.

— „Eu nu o numiamŭ altcum, decâtŭ mamă, şi nicĭ-odată n'a vorbitŭ cu mine despre relaţiunile ei de mai înainte; ah, când m'am făcutŭ mai mare, era totŭ bolnavă! Tatălŭ meu o numia numai Laura, şi în puţinele hártii, ce le găsiră după mórtea ei şi mi-le dĕdură mie, e numită numai Laura de Tortheim."

„Ei!" esclamà Fröben veselŭ, acéstă e limpede ca ḑiua. Mama d-tale se numea Laura Tortheim nu e altceva, dedecâtŭ Tortosi, pe carĭ şi-le schimbară fugarii, Tannensee se numea acelŭ căpitanŭ din Valencia, elŭ e tatălŭ d-tale, colonelulŭ Tauneusee, şi încă ceva mai multŭ, nu ḑicĭ d-ta însu-ţĭ, că tabloulŭ acesta séměnă pe deplinŭ cu mama d-tale, şi óre nu recunoscŭ stimatulŭ meu amicŭ Don Pedro în tabloulŭ originalŭ pe Dómnŭ Laura a lui? Acum nu mai eştĭ isolată, celŭ puţinŭ ai unŭ adevĕratŭ vĕrŭ pe Don Pedro de San Montanjo Ligez! Ah! cum se va bucura amiculŭ meu, auḑindŭ de renumita luirudeniă!"

„O, Dumneḑeule, bărbatul meu!" strigà ea cu durere şi-şĭ acoperì faţa cu basmaua.

Gröben nu-şĭ putea închipui, cum putea sĕ se vadă lucrurile acestea, altmintrelea ca elŭ; elŭ nu vedea în tóte acestea decâtŭ bucuria lui Don Pedro, de a afla o fiică a Laurei. Elŭ era bogatŭ, necăsĕtoritŭ, avea încă în sine vechiulŭ entusiasmŭ pentru frumósa sa verişóră, aşadéră Fröben combina şi o frumósă moştenire din raporturile aceste minunate... Elŭ apucà mâna Iosefei şi i-o dete de pe ochĭ, ea plângea tare.

„O, d-ta cunoscĭ rĕu pe Faldner", ḑise ea, „décă credĭ, că presupunerile acesteia 'i vorŭ face o plăcută surprindere! D-ta nu cunoscĭ bănuiala sa. Tóte trebue sĕ mérgă după cursulŭ lorŭ regulatŭ, tóte trebue sĕ fiă la loculŭ lorŭ şi în ordine, elŭ uresce din adênculŭ inimei sale tóte lucrurile neobicĭnuite. Am trebuitŭ, continuà ea cu amărăciune „am trebuitŭ sĕ privescŭ ca o graţiă, că m'a luatŭ de soţiă unŭ aşa bogatŭ şi stimatŭ bărbatŭ, că elŭ a fostŭ mulţămitŭ cu puţinele doveḑĭ, pe carĭ 'i le-am pututŭ da despre familia nóstră. „Nu trebue," esclamà ea plângêndŭ amarŭ, „nu trebue sĕ audŭ în fiă-care ḑi, că elŭ s'ar fi pututŭ pune în legătură cu cele mai vĕḑute familii, că elŭ ar fi pututŭ lua în căsĕtoriă, pe cutare séu cutare fată bogată? Nu-mĭ spuse adesea, că numele meu nobilŭ e nou, că despre némulŭ mamei mele nu se scie nimicŭ, ba chiar câţĭva Tannansee au renunţatŭ la titlul nobilitarŭ şi s'au făcut comercianţĭ?"

Abia acum îi trece prin o minte ideiă înfricoşată. „Aşadéră am intratŭ într'o casă a nenorocirei, într'o familiă ne-

SCIRILE ĎILEI.

— 11 (23) Noemvre.

La Sibiiu s'a întrunitŭ astăđĭ Consistoriulŭ metropolitanŭ, fiindŭ de faţă şi Prea Sânţiile Lorŭ D-nii Episcopĭ *Meţianu* dela Aradŭ şi *Popea* dela Caransebeşŭ; cestŭ din urmă însoţitŭ de P. C. S. protosincelulŭ Filaretŭ Musta.

***

Membrii Asociaţiunei Transilvane. In şedinţa a 2-a a adunărei generale, ţinută la 5 (17) Augustŭ a anului curentŭ în Haţegŭ, au fostŭ declaraţĭ ca *membri noi* ai Asociaţiunei următorii: a) *Membri fundatorĭ*: Vasile Zĕhanŭ, advocatŭ în D.-St.-Mărtinŭ; Dr. Aureliu Maniu, not. pub. în Oraviţa; „Silvania" institutŭ de creditŭ şi econ. în Şimleu; Gavrilŭ Manu, adv. în Bistriţa. b) *Membri pe vieţă*: Dr. Remusŭ Roşca, secret. consistorialŭ în Sibiiu; Ioanŭ Clóje, econ. în Boiţa; Ioanŭ Bozoşanŭ, preotŭ în Moşna; Iosifŭ Lupu, preotŭ în Stena; Andreiu Bârseanu, profesorŭ în Braşovŭ; Dr. Octavianŭ Russu, advocatŭ în Sibiiu; Dr. Dumitru Ciuta, advocatŭ în Bistriţa; Dr. Gavrilŭ Triponŭ, adv. în Bistriţa; Michailŭ Popŭ, propr. în S. St. Ivanŭ; Daniilŭ R. Cordescu, direct. şcol.; Ioanŭ Dima, proprietarŭ în Lipenĭ. In totalŭ: 4 membri fundatorĭ, 11 pe vieţă şi pe lângă aceştia, 181 de membri ordinarĭ. In aceeaşĭ şndinţă s'a hotărîtŭ instituirea unei *„cărţĭ de aurŭ"*, în care sĕ se introducă numele acelorŭ binefăcĕtorĭ, carĭ au donatŭ sĕu vorŭ dona în viitorŭ peste 500 fl. v. a. Asociaţiunii, precum şi aşeđarea în sala festivă a şcólei Asociaţiunii a portretelorŭ făcute în pictură de uleiu ale preşedinţilorŭ decedaţĭ, precum şi ale binefăcĕtorilorŭ distinşĭ ai Asociaţiunii. Conspectulŭ membrilorŭ se va tipări în viitorŭ în fiă-care anŭ.

***

Institutŭ pentru procurarea de oltoiu în Băile Herculane. Indemnatŭ de dorulŭ d'a fi folositorŭ poporului românescŭ, d-nulŭ Dr. Vuia a deschisŭ în Băile Herculane unŭ institutŭ, de unde în orĭ ce timpŭ se póte procura oltoiu curatŭ dela viţĕi pentru oltoirea copiilorŭ. Fiindŭ acesta primulŭ şi uniculŭ institutŭ românescŭ de asemenea natură, — îlŭ recomandămŭ şi de astădată medicilorŭ şi comunelorŭ românescĭ. Devisa sĕ ne fiă, ca pe câtŭ se póte sĕ nu alergămŭ la străinĭ până ne putemŭ servi de a-i noştri. Persóna d-rului Vuia oferă destulă garanţă pentru bunĕtatea productului sĕu.

***

Sĕmĕnăturile de tómnă în România. Cetimŭ în „Curierulŭ Financiarŭ": Timpulŭ frumosŭ a revenitŭ; avemŭ 12 grade căldură, care a scosŭ din casă pe toţĭ cultivătorii şi i-au făcutŭ sĕ reîncépă munca câmpului întreruptă de frigulŭ şi zăpezile ce au căđutŭ. Décă acestŭ timpŭ va continua încă 20 đile, se póte spera, că sămĕnăturile de tómnă în România nu vorŭ lăsa nicĭ unŭ deficitŭ aşa, cum se credea la căderea zăpeđei din sĕptĕmânile trecute.

***

Oprirea esportului de grâne din Rusia. Din Petersburg sosesce scirea, că printr'unŭ ucasŭ, ce s'a datŭ acum de curêndŭ, s'a opritŭ şi esportulŭ de grâne. Funcţionarilorŭ de vamă dela graniţe li-s'a şi comunicatŭ ucasulŭ acesta, în urma căruia vorŭ mai puté fi esportate numai acele grâne, carĭ au sositŭ la graniţe înainte de a fi trecutŭ điua de 12 Noemvre st. v. Oprirea acestui esportŭ este viu comentată de pressa europénă, care vede în ucasulŭ de mai susŭ o mare crisă a Rusiei. De altmintrelea o altă telegramă din Petersburgŭ anunţă, că bucatele, ce au mai rĕmasŭ în Rusia în urma oprirei esportului, vorŭ fi de ajunsŭ pentru a susţiné poporaţiunea până la secerişulŭ anului viitorŭ.

***

Corŭ nou bisericescŭ, compusŭ din studenţĭ românĭ gr. or., s'a înfiinţatŭ în đilele din urmă în Beiuşŭ la iniţiativa d-lui clericŭ absolutŭ *Georgiu Popŭ* jun. şi cu concursulŭ d-lorŭ clericĭ absolutĭ Georgiu Cherecheşiu, Georgiu Popŭ sen., Emanuilŭ Popŭ, care pentru prima dată au debutatŭ în điua st. Mucenicŭ Dimitrie.

***

Alegere de medicŭ. In 29 Noemvre n. c. se va ţiné alegerea de medicŭ cercualŭ în comuna Mehadia, la care aparţinŭ 9 comune. Doritorii de a ocupa postulŭ acesta au sĕ-şĭ înainteze rugările până în 28 Noemvrie n. c. la pretura din Orşova. Venitele împreunate cu acestŭ postŭ suntŭ: 800 fl. salarŭ, 20 cr. taxa pentru fiă-care visită, 200 fl. póte căpĕta dela calea ferată, şi alte venite, carĭ tóte la olaltă aducŭ celŭ puţinŭ *2000 fl.* la anŭ.

***

Pentru cei ce vêndŭ în „Podulŭ Bătuşilorŭ" suntemŭ rugaţĭ a face cunoscutŭ următórele: In urma ţinerii esposiţiunei industriale, ce-o vorŭ arangia-o în Podulŭ Bătuşilorŭ din incidentulŭ visitei miniştrilorŭ de comerciu şi de agricultură, — acei meseriaşĭ, carĭ de ordinarŭ îşĭ vêndŭ mărfurile în „Podulŭ Bătuşilorŭ", au de a-şĭ espune mărfurile spre *vênđare pentru têrgulŭ de sĕptĕmână din 15/27 Noemvre a. c.* în piaţă, şi anume: 1. Pantofarii şi cismarii: dealungulŭ trotoarului din Têrgulŭ grâului, întocmai ca la têrgurile de anŭ; 2. Curelarii: în mijlocŭ între casa sfatului şi Têrgulŭ pómelorŭ, visavis de strungarĭ; 3. Funarii: alăturea cu ceilalţĭ funarĭ, carĭ de regulă îşĭ vêndŭ mărfurile în piaţă.

Starea învĕţământului în Munţii Apusenĭ.

III.

Abrudŭ, 9 Noemvre n. 1891.

Am arătatŭ, că pentru înfiinţarea unei bibliotecĭ tractuale s'a hotărîtŭ, ca fiă-care biserică sĕ plătéscă la unŭ anŭ câte 50 cr.: — o sumă, în adevĕrŭ, de totŭ mică, dér 'ce sĕ-i facĭ, bisericile nóstre în timpulŭ de ađĭ suntŭ peste mĕsură îngreunate. Astfelŭ ele plătescŭ dare directă, dare suplementară, echivalentŭ, dare de drumŭ, taxe la fondulŭ regnicolarŭ de pensiune a învĕţătorilorŭ, taxe la fondulŭ Esactoratului archidiecesanŭ; apoi susţinŭ învĕţătorii, cantorii, crâsnicii; cele carĭ nu au nicĭ unŭ venitŭ şi nu susţinŭ şcólă, solvescŭ celŭ puţinŭ 5 fl. protopopului pentru revederea raţiunilorŭ, carĭ de regulă presintă numai statŭ de pasive, ér de active nimicŭ; cele carĭ susţinŭ şcóle, chiar décă nu au nicĭ unŭ venitŭ, solvescŭ protopopului minimumŭ 15 fl., cele carĭ au ceva venite solvescŭ şi *până la 80 fl.* Pe lângă aceste mai solvescŭ protopopului din casŭ în casŭ pentru visitarea şcólei (! !) dela 5 până la 10 fl., mai solvescŭ protopopului pentru portulŭ postalŭ câte 1 fl. Apoi mai are protopopulŭ: odată o reparare la unŭ dulapŭ din birou, de altădată cumpără unŭ protocolŭ, de altădată i-se trămite o colecţiune de legĭ şi altele. . . a cărorŭ spese tóte le supórtă bisericile.

Sĕ nu créđă cineva, că bisericile de pe aicĭ posedŭ latifundii şi decĭ protopopulŭ îşĭ ia numai o competinţă modestă, — nicĭ decâtŭ. Biserica din Buciumşésa are 17,000 fl., cea din Abrudŭ o avere cam de 7000 fl., cea din Roşia realităţĭ în valóre cam de 5000 fl., celelalte bisericĭ sĕu că au mai nimicŭ, sĕu că nu au chiar nimicŭ, dér 15 fl. „pentru revederea raţiunilorŭ" trebue sĕ ésă.

Ca sĕ-şĭ pótă face cineva ideiă despre competinţele, ce şi-le ia actualulŭ vice-protopopŭ, voiu aminti numai, că dela cooperatorulŭ din Câmpenĭ, carele din lipsa de mijlóce a fostŭ silitŭ sĕ vină pe josŭ din Zlatna până la Abrudŭ, a luatŭ pentru introducerea în oficiulŭ de cooperatorŭ carele e fără beneficiu, numai 25 fl. v. a.

Ne veţĭ reflecta, că décă ne simţimŭ îngreunaţĭ, pentru-ce nu recurgemŭ la locurile competente? — După-ce?! Cooperatorulŭ din Câmpenĭ a recursŭ, dér pretensiunea protopopului s'a aprobatŭ şi cooperatorulŭ a trebuitŭ sĕ postéscă, ca sĕ pótă plăti. Sĕ đice, că unŭ óre-care preotŭ a recursŭ în causa altei pretensiunĭ, dér jalba i-s'a pusŭ „ad acta", ca nu cumva sĕ se jignéscă autoritatea protopopului, decĭ nu ne rĕmâne, decâtŭ sĕ plătimŭ şi sĕ înghiţimŭ nodurĭ. Şi apoi décă bisericile nu mai potŭ plăti? — Fórte simplu, când i-se dau bietului preotŭ din subvenţia imperială câte 20—30 fl., protopopulŭ îi subtrage în competinţe şi apoi elŭ facă-şĭ socotéla cu biserica, care-i va plăti, décă va avé de unde, ér décă nu, — tragă clopotulŭ după ei.

Lucru naturalŭ, că după astfelŭ de stărĭ a lucrurilorŭ, casele bisericelorŭ şi preoţii nu se prea bucură de visitaţiunile d-lui protopopŭ. Poporului îi este totŭ atâta, fiindcă pe d-lŭ protopopŭ nicĭ de-altcum nu-lŭ cunósce. Scaunulŭ protopopescŭ, numitŭ după centru alŭ Roşiei, este depărtatŭ de cea mai mare parte a tractului, e în Zlatna. Decĭ protopopulŭ, chiar şi décă nu i-ar lipsi voinţa, nu se póte presenta în parochiă în đile de sĕrbătóre, când sĕ se arete poporului în biserică şi sĕ-i vorbéscă, fiindcă l'ar costa fórte multe spese sĕ ésă cu o ocasiune numai într'o parochiă, şi atuncĭ ar trebui sĕ îngreuneze cassele bisericescĭ şi mai multŭ, ci ca sĕ fiă cruţătorŭ, cu o singură ocasiune colindă prin tóte parochiele, firesce în đile fără prasnicŭ; şi aşa cu consciinţa liniştită potŭ afirma, că *din întregŭ tractulŭ nu va afla d-lŭ protopopŭ 1000 de persóne, carĭ sĕ-lŭ cunóscă.*

Vai de bieţii preoţĭ, carĭ în activitatea lorŭ suntŭ ajutoraţĭ numai de ordinaţiunile protopopului şi nicĭ-odată de cooperarea lui personală. De aci provine amorţirea întregului avêntŭ de progresŭ culturalŭ. Preotulŭ, nesprijinitŭ de protopopulŭ sĕu, devine înaintea poporului aramă sunătóre. De multe-orĭ, după ce şi-a terminatŭ preotulŭ cuvêntarea, a trebuitŭ cu durere sĕ audă poporenĭ đicêndŭ: „daţi-i pace, l'amŭ mai auđitŭ noi đicêndŭ de acestea, dór vorŭ trăi şi copiiĭ noştri, cum amŭ trăitŭ noi". Omne quotidianum vilescit.

După acestea, sĕ revinŭ éraşĭ la sinodŭ.

După ce s'a stabilitŭ scopulŭ fondului, precum şi cuantulŭ şi modalitatea solvirei, s'a alesŭ o comisiune din trei membri, carĭ până la proxima şedinţă sinodală sĕ compună unŭ proiectŭ de statute şi sĕ-lŭ subştérnă atuncĭ sinodului spre decidere. S'a alesŭ şi unŭ cassarŭ, care sĕ priméscă taxele şi sĕ le depună de-ocamdată la „Auraria". Solvirile amŭ vĕđutŭ, că le-au şi începutŭ unii preoţĭ în speranţa aprobărei mai înalte. S'au presentatŭ din partea preoţilorŭ unele date şcolastice, cum şi documentele despre solvirea contribuţiunei şi altorŭ debite, s'au solvitŭ taxele la fondulŭ „Vanceanŭ", s'a alesŭ ca locŭ alŭ sinodului de primăvéră Roşia de munte, unŭ disertante pentru acestŭ sinodŭ: Alesandru Ciura, unŭ învĕţătorŭ sĕ ţină prelegere practică cu elevii la acelŭ sinodŭ în presenţa învĕţătorilorŭ tractualĭ, ce vorŭ fi a se presenta, şi a celoralalţĭ membri clericĭ orĭ eventualŭ laicĭ, şi cu acestea apoi şedinţa s'a ridicatŭ.

Vedemŭ decĭ, că nisuinţe bune peste totŭ nu lipsescŭ, că prin concursulŭ laicilorŭ şi a docenţilorŭ la sinóde, causele bisericescĭ şi şcolastice vorŭ progresa neasĕmĕnatŭ ca până acum, numai mĕ rogŭ, ca modestele reflexiunĭ, ce ne permitemŭ a ni-le face şi noi la cele ce nu ni-se parŭ corecte, sĕ fiă considerate cu indulgenţă, fiindcă provinŭ din sinceră bunăvoinţă.

Unŭ ascultătorŭ.

Corespondenţa „Gaz. Trans."

Şardŭ, 20 Noemvre 1891.

Onorabilă Redacţiune! Plină de bucuriă vinŭ a vĕ împărtăşi în câteva cuvinte frumósa şi românésca primire, ce i-s'a făcutŭ D-lui *Traianŭ H. Popu* la gara din Alba-Iulia, în điua de 16 Noemvre n. c. cu ocasia multŭ doritei sale

---

norocită", đise elŭ în sine. Ah, nu din amorŭ l'a luatŭ de bărbatŭ ci din lipsă, fiindcă era singură, şi Faldner, după cum 'lŭ cunoscŭ, a luat'o fiindcă era frumósă fiindcă voia sĕ strălucéscă cu ea. Nenorocită femeiă! Şi barbarulŭ 'i face reproşurĭ pentru nenorocirea ei, ba chiar o face sĕ simtă ce are ea sĕ-i mulţuméscă?"

Unŭ sentimentŭ amestecatŭ de supărare pe amiculŭ sĕu, de compătimire şi respectŭ faţă de frumósa şi nefericita femeă îlŭ atrase spre ea, elŭ se încercà, sĕ inspire curagĭ şi încredere. „Privesce-le pe tóte acestea, ca şi când n'aşĭ fi đisŭ nimicŭ", şopti elŭ: „vĕdŭ, că-ţĭ procură tristeţă; ce i va folosi lui Faldner? Sĕ tăinuimŭ aceste presupunerĭ nebune, ce le-amŭ făcutŭ eu, căcĭ şi aşa nu aducŭ nicĭ unŭ folosŭ".

Iosefa se uità uimitŭ la dênsulŭ, lacrimele-i dispăruse din ochĭ şi Fröben credŭ, că vede unŭ felŭ de mândriă în înfăţişarea ei. „D-le", đise ea şi se părea în acestŭ momentŭ, că statura ei se înalţă: „e peste putinţă, ca se credŭ, că aceea, ce ai đisŭ, póte fi seriosŭ; în orĭ ce casŭ trebue sĕ scii, că soţia baronuFaldner, nu împărtăşesce nicĭ unŭ secretŭ cu D-ta, unŭ secretŭ, pe care nu trebue se-lŭ scie bărbatulŭ ei.

Đicêndŭ aceste, împinse la o parte serviciulŭ de ceaiu, se ridică de pe scaun şi — după unŭ complimentŭ scurtŭ, părăsì pe óspele uimitŭ. Fröben voì sĕ mérgă după ea, voia sĕ-şĭ céră ertare de aceea, ce făcuse, voì sĕ le facă deodată pe tóte bine, dér ea dispăruse pe uşă mai înainte de a se puté elŭ reculege. Supăratŭ, se duse josŭ în grădină; elŭ nu scia, sĕ se supere óre pe elŭ însuşĭ, orĭ dóră pe sensibilitatea damei, care în momentulŭ acesta i-se părea prea mare. Dér, după cum se întêmplă în asemenea casurĭ, sângele sĕu înferbêntatŭ se liniştì pe încetulŭ şi piritulŭ sĕu începù sĕ mediteze cu sânge rece. Şi acum află elŭ multe, ce-i serviau Iosefei ca scuse. „Ea nu-lŭ iubesce", đise elŭ în sine, „elŭ o tractéză póte cu brutalitete, se arată mai multŭ ca domnŭ decâtŭ ca soţŭ. Ea se înduioşă, când îi vorbii despre plăcerile vieţii, vĕđui, cum se spărià, când se trădà faţă de mine, când spuse, că ce lipsă o apasă, chiar în mijloculŭ fericirei esteriόre. Şi óre s'a spăriatŭ, că a tradatŭ lipsa acésta unui amicŭ alŭ soţului ei? Şi mai departe, când îi spusei totul, când îi vorbii cu óre care siguranţă despre originea ei, când, póte, într'unŭ modŭ puţinŭ delicatŭ, am atinsŭ, córde gingaşe, pe carĭ nu i le-a atinsŭ încă nimenea, nu a trebuitŭ sĕ-şĭ iese cu totulŭ din fire? Şi când ea în fine, amintì bănuiéla şi prepusulŭ soţului ei, nu devenea din ce în ce mai spărióső, din ce în ce mai perplesă, ér eu", continuâ elŭ, punêndu-şĭ mâna la frunte, „am pututŭ sĕ-i atribui, că va împărţi cu mine unŭ secretŭ, că óre ea nu va trada pe celŭ mai deaprópe amicŭ alŭ ei, pe bărbatulŭ ei? Nu trebue ca sĕ se témă, că décă va păzi secretulŭ, va fi cu totulŭ în mâna mea? Óre nu-i se va fi părutŭ ciudată acestŭ ofertŭ, ba chiar ne delicatŭ? Ce sublimŭ, ce nobilŭ 'i părea lui acum caracterulŭ acestei femei, de unde putea ea se ia, la etatea ei, căcĭ avea celŭ multŭ 19 anĭ, atâta tăriă, atâta precauţiune, o aşa cultură neobicĭnuită, aşa forme fine sociale? Elŭ simţia, póte pentru prima óră în vieţa sa, că în femei esistă ceva fineţe, violeniă, putere în scurtŭ: unŭ secretŭ, care nu se află în aşa mĕsură nicĭ chiar la bărbatulŭ celŭ mai mândru şi cu véđă.

(Va urma).

reîntórcerî din temnița unguréscă dela Seghedinŭ.

Cetindŭ în prețuitulŭ D-vóstră diarŭ vestea despre acéstă reîntórcere, inteligența românéscă de ambe secsele din Șardŭ a luatŭ nobila și românésca hotărîre, de a întîmpina cum se cuvine la numita gară pe celŭ multŭ doritŭ. Spre scopulŭ acesta inteligența românéscă de aicî a plecatŭ la Alba-Iulia în numĕrŭ frumosŭ și respectabilŭ. Șépte, dintre damele române, voindŭ sĕ dea întîmpinării unŭ caracterŭ românescŭ câtŭ se póte mai pronunțatŭ, s'au presentatŭ îmbrăcate în fermecătoriulŭ și pitorescŭlŭ nostru costumŭ naționalŭ.

Erau 12 óre din di, când trenulŭ, care aducea pe D-lŭ Popu, a întratŭ în gara din Alba-Iulia. Aicî întîmpinatorii l'au salutatŭ în modŭ simpaticŭ și cordialŭ; pe fețele tuturora se observa o sinceră și adêncă bucuriă, că vĕdŭ érășî în mijloculŭ lorŭ pe acela, care cu abnegațiune esemplară și cu virtute românéscă șî-a golitŭ paharulŭ amarŭ alŭ suferințelorŭ robiei de *unŭ lungŭ anŭ de dile*, pentru drepturile și libertatea poporului românŭ.

Dela gara din Alba-Iulia, ne-amŭ reîntorsŭ cu toții la Șardŭ, comuna natală a D-lui Popu. De sine se înțelege, că trecêndŭ prin piața Alba-Iuliei, lumea străină privea cu multŭ interesŭ și cu curiositate la frumosulŭ șirŭ de trăsurî, și mulțî se întrebau, de cumva mergemŭ la vre-o nuntă? Mai multŭ decâtŭ tóte au atrasŭ atențiunea lumei străine curióse, cele 7 dame române îmbrăcate în costumŭ naționalŭ.

Intrândŭ în Șaredŭ, ne-amŭ îndreptatŭ cu toții la casa părintéscă a d-lui Popu. Pe stradă și înaintea casei erau adunațî unŭ numĕrŭ frumosŭ de țĕranî și țĕrance române. Aicî parochulŭ localŭ On. D-nŭ *Gedeonŭ Radașiu* a binecuventatŭ pe noulŭ venitŭ printr'o scurtă vorbire, la care întêmpinatorii și poporulŭ adunatŭ au salutatŭ pe iubitulŭ óspe cu unŭ cordialŭ „sĕ trăéscă“.

A urmatŭ apoi o masă comună în în casele părintelui D-lui Popu, la care au participatŭ întêmpinatorii și alte rudenii de ale sositului. In decursulŭ mesei, On. D-nŭ Gedeonŭ Radeșiu, luândŭ cuvêntulŭ, printr'o frumósă și vrednică cuvêntare predete *„iubitului nostru Traianŭ“*; cum dise vorbitorulŭ, unŭ *frumosŭ albumŭ pentru* fotografii, lucratŭ cu multŭ gustŭ, — dreptŭ amintire a dilei din partea familiilorŭ On. d-ne *Eufrosina Popu* n. *Urzică* și a familiei onoratului și vrednicului nostru preotŭ *Gedeonŭ Radeșiu*, care potŭ dice, că a fostŭ sufletulŭ acestei frumóse și demne primirî. Adêncŭ mișcatŭ, d-lŭ *T H. Popu* a rĕspunsŭ printr'o scurtă dér mișcătóre cuvêntare, mulțămindŭ acestorŭ două onorabile familii pentru deosebita atențiune ce i-au datŭ, și asigurându-i pe toțî de stima, iubirea și devotamentulŭ, ce li-lŭ va păstra pentru totdéuna. Nu voiu mai aminti de toastele, ce au urmatŭ, ajunge însĕ a spune că bucuria acestei dile a fostŭ mare pentru noi și va rĕmâné diua de 4 (16) Noemvre o di de frumósă aducere aminte pentru noi toțî. X.

D-lŭ Dr. Aurel Munteanu din Timișóra ne adreséză o scrisóre, în care combate unele aserțiunî ale „Luminătorului“ cu privire la atitudinea Episcopului din Aradŭ față cu alegerile dela Becîcherecŭlŭ-micŭ. Am fi doritŭ, ca d-lŭ Munteanu sĕ se fi adresatŭ în cestiunea de față mai întêiu „Luminătorului“ căcî în acéstă fóiă s'au afirmatŭ cele ce le combate. Dér d sa ni se plânge, că i-s'ar fi întêmplatŭ altă-dată, ca se nu i-se priméscă justificările din partea Redacțiunei „Luminătoriului“ și că de aceea se adreséză la noi. Afacerea d-sale cu „Luminătorulŭ“ pe noi nu ne privesce mai deaprópe, însĕ fiind-că se tractéză aicea de o cestiune de mare importanță, pentru solidaritatea nóstră națională, dămŭ locŭ scrisorii amintite, pentru care de altmintrelea d-lŭ Munteanu ia tótă rĕsdunderea, subsemnându-o:

Timișóra, în 7 (19) Noemvre 1891.

Stimate D-le Redactorŭ!

Vedĕnd eu în nr. 85 alŭ „Luminătorului“ de ierî, — în articolulŭ începĕtorŭ despre alegerea de deputatŭ dietalŭ în cerculŭ Becîcherecului-micŭ, — érășî nisce neadevĕrurî grosolane la adresa Prea Sânției Sale D-lui Episcopŭ alŭ Aradului, și a unorŭ preoțî și învĕțătorî ai nostri, și sciindŭ eu din altă parte din pățaniă, că „Luminătoriulŭ“ nu voiesce a publica justificările, ce i-se adreséză în interesulŭ adevĕrului și spre orientarea On. publicŭ, recurgŭ la diarulŭ D-Vóstre și Vĕ rogŭ D-le Redactorŭ a da locŭ următórelorŭ mele reflecsiunî — cu atâtŭ mai vêrtosŭ, că fiind vorbă de suspiționarea unui Archireu românŭ, este de interesŭ generalŭ a sci, că óre acele suspiționărî suntŭ basate, orî se devalvéză la valórea calumniărilorŭ, carî infectéză de unŭ timpŭ încóce viéța nóstră națională:

„Luminătoriulŭ“ suspiționéză ca de ordinarŭ și acum pe Prea Sânția Sa, că s'ar fi amestecatŭ în alegerea din Becîcherecŭ, basând suspițiunea pe impregiurarea, „că mai mulțî preoțî și învĕțătorî de ai nostri ar fi luatŭ parte la alegere“, și ar fi votatŭ cu alesulŭ Besenyei; că Prea Sânția Sa ar fi trăind în atarî relațiunî amicabile cu dênsulŭ, încâtŭ data ocasiune î-ar fi făcutŭ visită specială în Timișóra.“

Pe câtŭ este de cutesată pe atâtŭ este de nebasată acéstă suspițiune, pentru că abstrăgêndŭ dela împrejurarea, că d lŭ Besenyei, ca protopretorele cercului electoralŭ, n'a avutŭ trebuință de nicî unŭ sprijinŭ, precum a arătatŭ resultatulŭ alegerii obținêndŭ peste 600 de voturî, pe când contracandidatulŭ sĕu nu obținŭ nicî 100; dér apoi nicî nu stă în nicî unŭ felŭ de amicițiă cu Prea Sânția Sa.

Sciu din isvorŭ sigurŭ, că deșî d-lŭ Besenyei a făcutu bune servițiî causei de despărțire a Românilorŭ din Mehala de către Sêrbî, inițiate și efectuite prin Prea Sânția Sa, în care causă Românii din Mehala au alesŭ pe d-lŭ Besenyei de președinte alŭ adunării, în care s'au declaratŭ pentru încorporare la biserica română; totușî Prea Sânția Sa nicî nu l'a cunoscutŭ în persónă până înainte cu vreo 3 anî, când călĕtorindŭ la Timișóra în trebî oficióse, și avêndŭ a trece prin cerculŭ pretorialŭ alŭ d-lui Besenyei, la marginea cercului a fostŭ întimpinatŭ de poporŭ, la care întimpinare s'a presentatŭ și d-lŭ Besenyei Prea Sânției Sale, precum este usulŭ pe aicî.

Cu ocasiunea acelei călĕtorii la Timișóra, raportândŭ Prea Sânției Sale preotulŭ și fruntașii din Mehala, că Sêrbii, de carî se despărțise cu biserica, vorŭ se ocupe și se dărîme cu forța acea parte din localitatea oficiului școlarŭ, pe care o folosescŭ ai nostri, din care și dărîmase deja unŭ părete; și rugândŭ preotulŭ și fruntașii poporului pe Prea Sânția Sa ca se întrevină la autoritățile politice, pentru a împedeca pe Sêrbî în volnicia lorŭ, Prea Sânția Sa află de bine a întreveni și în persónă la acele autoritățî, între carî și la numitulŭ domnŭ protopretore Besenyei. Étă dér visita suspiționată de „Luminătorulŭ“, întêmplată înainte cu 3 anî de dile.

La acea visită Prea Sânția Sa mai întêiu a mulțămitŭ d-lui protopretore Besenyei pentru sprijinulŭ ce l'a datŭ dênsulŭ Românilorŭ din Mehala la despărțirea de Sêrbî, apoi l'a rugatŭ se împedece pe Sêrbî în intențiunea lorŭ de a scóte pe Românî din edificiulŭ școlarŭ, care este comunŭ alŭ Românilorŭ și alŭ Sêrbilorŭ. Ceea ce numitulŭ d-nŭ a și făcut'o, și de atuncî ai nostri au pace de Sêrbî.

Tóte aceste le-ar puté și mai bine dovedì părintele Istin din Mehala, carele stă fórte aprópe de „Luminătorul“; dér mai alesŭ fruntașii din Mehala, pentru a cărorŭ mântuire de Sêrbî, este Prea Sânția Sa acum suspiționatŭ de „Luminatorul“. Totŭ părintele Istin, intimŭ alŭ d-lui Rotariu, i-ar puté spune, cine a îndemnatŭ pe numĕroșii sĕi poporenî din Mehala, sĕ voteze cu d-lŭ Besenyei la alegerea din Becîcherecŭ?

A doua întâlnire a Prea Sânției Sale cu dlŭ Besenyei datéză de 'nainte cu $1^1/_2$ anŭ, când Prea Sânția Sa făcênd visitațiune canonică în Mehala, la prândulŭ arangiatŭ de părintele Istin cu concursulŭ d-lui redactorŭ alŭ „Luminătorului“, a participatŭ și d-lŭ Besenyei, ca pretorele cercului aceluia.

Din acestea On. publicŭ va judeca logica „Luminătorului“, și va binevoi a judeca și motivele, pe carî îșî baséză suspițiunea, și mai alesŭ va înțelege ce valóre mai potŭ avé cele scrise de elŭ.

Dér se dice, că ar fi participatŭ și unii preoțî și învĕțătorî la alegere de deputat, și de aicî érășî deduce, că trebue sĕ fiă cu scirea Episcopului. Eu provocŭ pe „Luminătorul“ pe onórea sa, sĕ numéscă numai unŭ singurŭ preotŭ, învĕțătorŭ orî poporénŭ, către carele ar fi disŭ Prea Sânția Sa măcarŭ unŭ singurŭ cuvêntŭ despre alegere; căcî a suspiționa pe cineva fără a numi date concrete, — pe terenulŭ onestității, nu e usuatŭ....

Dr. Aurel Munteanu.

Insciințare.

Comitetulŭ centralŭ alŭ Reuniune învĕțătorilorŭ românî gr. cat. din jurulŭ Gherlei, fiindŭ însărcinatŭ de adunarea generală cu statorirea temelorŭ de disertațiune, a aflatŭ cu cale a defige 2 teme, lăsândŭ liberă facultate membrilorŭ de a alege pentru elaborarea orîcare dintre aceste două:

1) Sĕ se arete însemnătatea și rola simpatiei în educațiune.

2) Sĕ se arete necesitatea susținerei atențiunei între școlarî.

Premiulŭ e unŭ galbenŭ imp. Elaboratele suntŭ a se trimite comitetului centralŭ până în 19 Aprilie st. n. 1892.

Gherla, 29 Nov. st. n. 1881.

Pentru comitetŭ:

Demetriu Coroiann. președentŭ — **Ilariu Boroșiu** secretarŭ.

Din Bucovina.

Inainte cu câteva dile „Gazeta Bucovinei“ a publicatŭ darea de sémă a deputatului dietalŭ Dr. I. cav. de Zotta. Intrunirea s'a ținutŭ în Suceava la „Clubulŭ Românŭ“, unde erau de față o mulțime de Românî inteligențî și țĕranî.

D-lŭ Dr. Zotta între viue aclamărî ținù discursulŭ sĕu, vorbindŭ mai întêiu despre oprirea întrării vitelorŭ în România, care oprire a pricinuitŭ marî pagube ținutului Sucevei. Mare pedecă ne făcură— dice — vecinii noștri din Ungaria și Galiția, căcî voescŭ sĕ-șî vêndă vitele lorŭ neluândŭ în considerare interesele nóstre. In fine accentuà, că guvernulŭ face nedreptate poporului românŭ bucovinénŭ prin aceea, că nu ia în considerare interesele sale. Apoi continuà astfeliu:

V'am espusŭ aceste greutățî. Imî este cu părere de rĕu, că nu Vĕ potŭ spune nimicŭ îmbucurătorŭ, totŭ numai despre durerî și éră durerî. Alesulŭ D-Vóstrĕ este îndatoritŭ a spune adevĕrulŭ și acolo și aicî. Eu socotŭ, că datorința alesului este, a spune adevĕrulŭ mai alesŭ acolo, unde l'a-țî trimisŭ; prin urmare aceea ce V'am spusŭ, durerea D-Vóstrĕ, voiu esprima-o și acolo. Datorința mea este sĕ Vĕ informezŭ despre tóte ce se întêmplă, despre tóte ce Vĕ atinge. Două durerî V'am amintitŭ; nu numai în privința materială, dér și în privința bisericei și a națiunii avemŭ durerî și suferințe. De unŭ timpŭ încóce, domnilorŭ, este unŭ curentŭ, care, cu părere de rĕu potŭ sĕ Vĕ spunŭ, nu e favorabilŭ pentru Românî și pentru cei de legea ortodoxă-orientală. Nu mai aflămŭ acea dragoste ca mai nainte. Vĕ rogŭ sĕ-mî dațî înputernicirea și încrederea, ca sĕ esprimŭ durerile D-Vóstrĕ și în direcția acésta la locurile competente. („Votămŭ, votămŭ!“ „Sĕ trăéscă!“) Acolo sĕ spunŭ, că e călcată legea, că e călcată națiunea nóstră, că nedreptate ni-se face. (Strigărî prelungite de „Sĕ trăiéscă!“ „Bravo!“) Aceste suntŭ motivele, carî m'au făcutŭ sĕ Vĕ poftescŭ a Vĕ întruni aicî. Acum Vĕ rogŭ eu pe D-Vóstrĕ a-mî spune greutățile și durerile ce le avețî D-Vóstrĕ. (Strigărî de „Sĕ trăiéscă multŭ iubitulŭ nostru deputatŭ d-lŭ Iancu cav. de Zotta!)

La provocarea președintelui adunării ca cei de față sĕ-șî esprime dorințele, d. Vasile Blândulŭ întrébă pe d. deputatŭ, în care stadiu se află cestiunea congresului bisericescŭ?

La acésta d-lŭ deputatŭ Zotta replică: Mĕ bucurŭ, că mi-ațî datŭ ocasia sĕ vĕ desfășurŭ și starea acestei afacerî. D-Vóstră scițî, că biserica nóstră acum dela anulŭ 1848 încóce a căutatŭ sĕ câștige încuviințarea, de a se desvolta în chipulŭ, cum este prescrisŭ prin spiritulŭ constituției nóstre și cum suntŭ în faptă organisate în presentŭ biserica Românilorŭ și a Sêrbilorŭ din cealaltă parte a monarchiei nóstre. Insĕ și Domnulŭ nostru Isusŭ Christosŭ a disŭ: „Unde vețî fi doi séu trei adunațî în numele meu, acolo“ sunt și eu în mijloculŭ vostru“. In acordŭ cu cuvintele aceste, are poporulŭ în biserica nóstră dreptulŭ, sĕ decidă în trebile bisericescî împreună cu preoțimea. Dela anulŭ 1848 biserica credincióså din Bucovina a stăruitŭ și s'a rugatŭ la locurile competente ca sĕ împlinéscă acelŭ dreptŭ alŭ bisericei nóstre. In acéstă direcțiune au lucratŭ fericiții frațî Hurmuzachesci, și s'a întrunitŭ pe la anulŭ 1870 o adunare mare poporală în Cernăuțî tocmai spre scopulŭ acesta. In anulŭ 1882 s'a întrunitŭ pe basa permisiunei Prea înalte unŭ congresŭ constitutivŭ, care a eliberatŭ unŭ statutŭ în acordŭ cu dorințele ministerului. Cum de mare a fostŭ surprisa poporului, că cu tóte că atâtŭ de multŭ am stăruitŭ ca deputatŭ în direcția acésta, a zăcutŭ statutulŭ în archiva ministerului 8 anî întregî și abia în anulŭ curentŭ am primitŭ unŭ rĕspunsŭ. Acum érășî este cestia acésta în lucrare, și noi carî suntemŭ aleșî ca deputațî ai congresului, nu putemŭ admite, ca biserica nóstră sĕ renunțe la unŭ dreptŭ care 'i se cuvine conformŭ canónelorŭ. Vomŭ lucra din rĕsduterî pentru dobêndirea acestui dreptŭ. („Să trăéscă!“)

Literatură.

A apărutŭ:

Mihailŭ Eminescu, studiu criticŭ. Blașiu, 1891. Tipografia Seminariului archidiecesanŭ. Formatŭ 8^0 cu 213 paginî. Prețulŭ 45 cr. séu 1 frc. 20 cm.

Cursulu pieței Brașovŭ

din 23 Noemvre st. n. 1891.

	Cump.	Vênd.
Bancnote românescî	9.30	9.34
Argintŭ românescŭ	9.24	9.29
Napoleon-d'orî	9.51	9.35
Lire turcescî	10.48	10.53
Imperialî	9.48	9.53
Galbinî	5.40	5.45
Scris. fonc. „Albina“ 6%	—.—	—.—
„ „ „ 5%	—.—	—.—
Ruble rusescî	112.—	912.—
Mărcî germane	57.50	58.—

Discontulŭ 6—8% pe anŭ.

Proprietarŭ:
Dr. Aurel Mureșianu.
Redactorŭ responsabilŭ interimalŭ:
Gregoriu Maiorŭ.

Cursulŭ la bursa din Viena
din 21 Noemvre a. c. 1891

Renta de aurŭ 4%	102 10
Renta de hârtiă 5%	100 35
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare aurŭ	117.—
dto argintŭ	97.30
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare [1-ma emisiune]	110.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare [2-a emisunei]	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (3-a emisiune)	—.—
Bonurĭ rurale ungare	89 50
Bonurĭ croato-slavone	104.50
Despăgubirea pentru dijma de vinŭ ungurescŭ	—.—
Imprumutulŭ cu premiulŭ ungurescŭ	136.50
Losurile pentru regularea Tisei şi Seghedinului	128.75
Renta de hârtiă austriacă	90.05
Galbenĭ împĕrătescĭ	5.61
Napoleon-d'orĭ	9.37½
Mărcĭ 100 împ. germane	58.02½
Londra 10 Livres sterlinge	117.95

Escriere de concursŭ.

Sosirea şi plecarea trenurilorŭ în Braşovŭ.

I. Plecarea trenurilorŭ:

1. Dela Braşovŭ la Pesta

Trenulŭ mixtŭ: 4 óre 20 minute diminéţa.
Trenulŭ acceleratŭ (peste Cluşiu): 2 óre 48 minute după amédĭ.
Trenulŭ de persóne: 7 óre 23 minute séra.
Trenulŭ acceleratŭ (peste Aradŭ): 10 óre 24 minute séra.

2. Dela Braşovŭ la Bucurescĭ:

Trenulŭ acceleratŭ: 5 óre 15 minute diminéţa.
Trenulŭ mixtŭ: 11 óre înainte de amédĭ.
Trenulŭ acceleratŭ: 2 óre 19 minute după amédĭ.

3. Dela Braşovŭ la Zĕrnescĭ:

Trenulŭ mixtŭ: 5 óre 45 minute diminéţa.
Trenulŭ mixtŭ: 2 óre 58 minute după amédĭ.

Dela Braşovŭ la Sân-Georgiu.

Trenulŭ mixtŭ: 8 óre 30 minute înainte de amédĭ.
Trenulŭ mixtŭ: 2 óre 10 minute după amédĭ.

II. Sosirea trenurilorŭ:

1. Dela Pesta la Braşovŭ:

Trenulŭ acceleratŭ (peste Aradŭ): 5 óre 8 minute diminéţa.
Trenulŭ de persóne: 8 óre diminéţa.
Trenulŭ acceleratŭ (peste Cluşiu): 2 óre 9 minute după amédĭ.
Trenulŭ mixtŭ: 10 óre 5 minute séra.

2. Dela Bucurecĭ la Braşovŭ:

Trenulŭ acceleratŭ: 2 óre 18 minute după amédĭ.
Trenulŭ mixtŭ: 6 óre 58 minute séra.
Trenulŭ acceleratŭ: 10 óre 17 minute séra.

3. Dela Zĕrnescĭ la Braşovŭ.

Trenulŭ mixtŭ: 9 óre 24 minute diminéţa.
Trenulŭ mixtŭ: 6 óre 44 minute séra.

Mersulŭ trenurilorŭ
pe liniile orientale ale căii ferate de statŭ r. u. valabilŭ din 1 Octomvre 1891.

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de persón.	Trenŭ acceleratŭ	Trenŭ de persón.	Trenŭ acceleratŭ
Viena	10.50	8.—		3.25
Budapesta	8.30	1.50	5.50	9.15
Szolnok	11.38	3.57	9.22	11.19
P. Ladány	2.12	5.51	11.53	12.57
Oradea-mare	3.53 / 4.—	7.06 / 7.13	1.50 / 2.24	2.12 / 2.19
Mezö-Telegd	4.39	7.43	3.03	2.49
Rév	5.22	8.18	3.46	3.26
Bratca	5.45		3.57	
Bucia	6.05	8.51	4.29	
Ciucia	6.31	9.07	4.55	4.21
Huedin	7.12	9.37	5.34	4.55
Stana	7.29		5.51	
Aghiriş	7.49		6.12	
Ghirbău	8.01		6.25	
Nădĕşel	8.14		6.39	5.47
Cluşiu	8.29 / 8.46	10.37 / 11.10	6.56 / 8.20	6.— / 6.18
Apahida	9.03	11.28	8.45	6.34
Ghiriş	10.12	12.38	10.21	7.34
Cucerdea	10.37	1.14	11.09	7.57
Uióra	10.56	1.21	11.17	
Vinţul de sus	11.04	1.29	11.26	
Aiudŭ	11.28	1.54	11.54	8.22
Teiuşŭ	11.45 / 12.13	2.13	12.18 / 12.58	8.38 / 8.43
Crăciunelŭ	12.44		1.34	
Blaşiu	12.59		1.51	9.14
Micăsasa	1.35		2.29	
Copşa mică	1.51 / 2.12		2.48 / 3.03	9.48 / 9.50
Mediaşŭ	2.31		3.26	10.06
Elisabatopole	3.04		4.07	10.28
Sighişóra	3 46		4.49	11.04
Haşfalĕu	4.04		5.35	11.19
Homorodŭ	5.26		7.23	12.27
Augustinŭ	6.10		8.09	12.58
Apaţa	6.41		8.43	1.15
Feldióra	7.17		9.18	1.35
Braşovŭ	8.—	Tren de persóne 11.—	10.05	2.09 / 2.19
Timişŭ		2.41		3.01
Predealŭ		3.26		3.31
Bucurescĭ		9.50		9.30

Predealŭ—Budapesta

	Trenŭ acceleratŭ	Trenŭ de persón.	Trenŭ acceleratŭ	Trenŭ de persón.
Bucurescĭ	7.35		8.50	
Predealŭ	1.12		5.16	
Timişŭ	1.42		5.57	
Braşovŭ	2.18 / 2.48	4.20 / 5.07	6.58	7.23
Feldióra	3.19	5.42		8.03
Apaţa	3.40	6.09		8.37
Augustinŭ	3.56	6.55		9.04
Homorodŭ	4.29	8.23		9.46
Haşfalĕu	5.34	8.53		11.03
Sighişóra	5.54	9.31		11.29
Elisabetopole	6.21	10.09		12.06
Mediaşŭ	6.42	10.31		12.37
Copşa mică	6 55 / 6.57	10.47 / 11.06		12.53 / 1.18
Micăsasa		11.42		1.39
Blaşiu	7.31	11.57		2.13
Crăciunelŭ		12.28		2.27
Teiuşŭ	8.— / 8.07	1.08 / 1.35	1.25 / 1.50	2.49 / 3.47
Aiudŭ	8.24	2.05	2.12	4.07
Vinţul de sus		2.13	2.19	4.28
Uióra		2.31	2.39	2.34
Cucerdea	8.54	3.18	3.15	4.52
Ghirişŭ	9.23	4.45	4.32	5.26
Apahida		5.14		6.34
Cluşiu	10.45 / 11.01	6.08 / 6.29	4.53 / 5.30	6.52 / 7.40
Nădăşelŭ		6.47	5.47	8.—
Ghîrbău				8.15
Aghireşŭ		7.02	6.11	8.29
Stana	12.17	7.28		8.53
B. Huiedin	12.47	7.47	6.43	9.12
Ciucia		8.25	7.12	9.51
Bucia		8.51		10.06
Bratca	1.26	9.10	7.51	10.23
Rév		9.30		10.42
Mezö-Telegd	1.52	10.07	8.17	11.17
Oradea mare	2.18 / 2.25	10.44 / 11.04	8.42 / 8.47	11.51 / 12.09
P. Ladány	3.46	1.16	10.09	2.24
Szolnok	5.26	3.31	11.51	4.47
Budapesta	7.30	6.35	1.55	8.40
Viena	1.40	1.40	7.20	6.05

B.-Pesta-Aradŭ-Teiuş

	Trenŭ de persón.	Trenŭ acceleratŭ	Trenŭ de persón.
Viena	10.50	8.—	3.25
Budapesta	8.15	1.50	9.50
Szolnok	11.14	3.57	1.05
Aradŭ	3.45 / 4.30	6.52 / T. d. per. 2.20	5.24 / 5.46
Glogovaţŭ	4.42	2.34	5.57
Gyorok	5.03	3.05	6.19
Paulişŭ	5.14	3.23	6.30
Radna Lipova	5.32	3.39	6.48
Conop	5.56		7.12
Bêrzava	6.12		7.27
Soborşinŭ	6.58		8.07
Zamŭ	7.26		8.33
Gurasada	7.52		8.57
Ilia	8.08		9.13
Branicica	8.26		9.29
Deva	8.52		9.53
Simeria (Piski)	9.50		10 19
Orăştia	10.16		10.50
Şibotŭ	10.36		11.16
Vinţ. de josŭ	11.—		11.44
Alba-Iulia	11.26		12.06
Teiuşŭ	11.53		12.38

Teiuş-Aradŭ-B.-Pesta

	Trenŭ de persón.	Trenŭ acceleratŭ	Trenŭ de persón.
Teiuşŭ	3.09		1.39
Alba-Iulia	3.50		2.19
Vinţ. de josŭ	4.09		2.36
Şibotŭ	4.52		3.03
Orăştia	4.55		3.30
Simeria (Piski)	5.23		4.17
Deva	5.59		4.33
Branicica	6.24		4.55
Ilia	6.49		5.17
Gurasada	7.—		5.28
Zamŭ	7.28		5.53
Soborşinŭ	8.03		6.24
Bêrzava	8.54		7.02
Conopŭ	9.10		7.17
Radna Lipova	9.44	5.14	7.46
Paulişŭ	9.58	6.01	7.57
Gyorok	10.11	6.20	8 08
Glogovaţŭ	10.34	6.49	8.30
Aradŭ	10.46 / 11.18	8.24	8.40 / 9.05
Szolnok	4.15	11.51	2.21
Budapesta	7.20	1.55	5.50
Viena	6.05	7.20	1.40

Simeria (Piski) Petroşenĭ

Simeria	6.—	10.35	4.22
Streiu	6.35	11.26	4.58
Haţegŭ	7.21	12.23	5.42
Pui	8.06	12.—	6.36
Crivadia	8.47	2.23	7.24
Baniţa	9.21	3.19	8.04
Petroşenĭ	9.45	4.—	8.36

Petroşenĭ-Simeria (Piski)

Petroşenĭ	6.—	10.50	6.20
Baniţa	6.41	11.40	6.54
Crivadia	7.19	12.19	7.20
Pui	7.57	1.05	7.51
Haţegŭ	8.36	1.54	8.25
Streiu	9.18	2.49	9.01
Simeria	9.52	3.27	9.35

Aradŭ—Timişóra

Aradŭ	6.15	11.30	7.15
Vinga	7.32	12.47	8.04
Timişóra	8.42	2.04	8.57

Timişóra—Aradŭ

Timişóra	6.20	1.11	5.05
Vinga	7.21	2.46	6.40
Aradŭ	8.03	3.50	7.50

Ghirişŭ—Turda

Ghirişŭ	7.48	10.35	3.40	10.20
Turda	8.08	10.55	4.—	10.44

Turda—Ghirişŭ

Turda	4.50	9.30	2.30	8.50
Ghirişŭ	5.10	9.50	2.50	9.10

Sighişóra—Odorheiu

Sighişóra	4.30	11.25
Odorheiu	7.21	2.11

Odorheiu—Sighişóra

Odorheiu	8.15	3.15
Sighişóra	10.52	6.10

Careii-marĭ—Zelău

Careii-marĭ	5.50
Zelău	11.—

Zelău—Careii-marĭ

Zelău	1.56
Careii-marĭ	6.48

Mureşŭ-Ludoşŭ—Bistriţa

Murĕşŭ-Ludoşŭ	4.—
Ţagu-Budatelicŭ	6.48
Bistriţa	9.59

Bistriţa—Mureşŭ-Ludoşŭ

Bistriţa	1.16
Ţagu-Budctelicŭ	4.15
Murĕşŭ-Ludoşŭ	7.21

Copşa-mică—Sibiiu

Copşa mică	3.—	10.47	7.10
Şeica-mare	3.31	11.27	7.43
Loamneş	4.15	12.08	8.27
Ocna	4.46	12.38	8.59
Sibiiu	5.10	1.—	9.23

Sibiiu—Copşa-mică

Sibiiu	7.35	4.34	10.17
Ocna	8.02	4.58	10 43
Loamneş	8.30	5.25	11.09
Şeica-mare	9 05	5.55	11.40
Copşa mică	9.34	6.20	12.05

Cucerdea-Oşorheiu-R.-săs.

Cucerdea	2.50	8.20	2.41
Ludoş	3 34	9.11	3.27
Oşorheiu	5.20 / 5.35	11.17	5.14 / 5.36
Regh.-săs.	7.10		7.15

Regh.-săs.-Oşorh.-Cucerdea

Regh.-săs.		8.—	8.15
Oşorheiu	5.21	9.35 / 5.54	9.53 / 10.20
Ludoş	6.58	7.41	12.06
Cucerdea	7.47	8.25	12.50

Simeria (Piski)—Hunedora

Simeria (Piski)	10.50	4.40	9.16
Cerna	11.13	5.03	9.34
Hunedóra	11.48	5.38	9.58

Hunedora—Simeria (Piski)

Hunedóra	4.46	2.32	7.22
Cerna	5.11	3.—	7.50
Simeria	5.28	3.20	8.10

Brasov—Zĕrnescĭ

Braşov	5.45	2.58
Zĕrnescĭ	7.26	4.39

Zĕrnescĭ—Brasov

Zĕrnescĭ	8.—	5.20
Braşov	9.24	6.44

Braşov—S.-Georgiu

Braşovŭ	8.30	3.10
Uzonŭ	9.43	5.23
S .Georgiu	10.23	5.03

S.-Georgiu—Brasov.

S.-Georgiu	6.32	5.17
Uzonŭ	7.00	5.45
Braşovŭ	8.08	6 53

Nota: Numerii încuadraţĭ cu linii gróse însemnéză órele de nópte.

Tipografia A. MUREŞIANU, Braşovŭ.